

Badania wydajności eksploatacyjnej linii rozlewniczej „K r o n e s” o sterowaniu mikroprocesorowym

Zbigniew Burski, Hanna Krasowska-Kotodziej

Streszczenie. w pracy przedstawiono wyniki badań eksploatacyjnych linii rozlewniczej „Krones” o sterowaniu mikroprocesorowym. Podano charakterystykę techniczną, wielkość produkcji oraz ocenę istotności statystycznych etapowej wydajności produkcyjnej.

Słowa kluczowe: przemysł spożywczy, gospodarka surowcowo-materiałowa, linia rozlewnicza, wydajność eksploatacyjna, istotność statystyczna procesu.

- najwyższy poziom obejmuje sterowanie przebiegiem produkcji (np. układy sterowania PLC i CNC);
- poziom drugi, to zbieranie danych z procesu i ich wizualizacja (np. SCADA);
- poziom trzeci, to systemy zarządzania produkcją i śledzenie jej przebiegu typu MES (*Manufacturing Execution System*);
- poziom czwarty, to system zarządzania i planowania zasobów całego przedsiębiorstwa ERP (*Enterprise Resource Planning*).

Takim zintegrowanym zestawem programów do zarządzania informacją związaną z produkcją jest MM i System (*Manufacturing Management Information System*) w postaci np. Wonderware Faktory Suite 2000 [17, 18].

WPROWADZENIE

Proces technologiczny w zakładzie przemysłu spożywczego to znacznie więcej, niż praca ludzi, surowce i materiały czy środki produkcji. Jest to cały system analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli jakości (HACCP) opartych na opracowanych i nadzorowanych jego dokumentach, dotyczących realizacji procedur [21], audytu wewnętrznego [22] i zasad jego weryfikacji [8, 19, 20].

Informacja o stanie procesu technologicznego jest podstawą polepszenia jakości produkcji, wzrostu wydajności i oszczędności finansowych zakładu [9, 14, 15] oraz środowiskowego oddziaływania [24, 25]. Zarządzanie procesami produkcyjnymi przy pomocy nowoczesnego oprogramowania stanowi niezbędny warunek istnienia na konkurencyjnym rynku. Usprawnienie procesu technologicznego (w szczególności szybkie lokalizowanie i usuwanie występujących w nim nieprawidłowości) wymaga szczegółowej wiedzy o jego przebiegu. Na tę wiedzę składa się cały szereg informacji o pracy poszczególnych urządzeń, przepływie surowców i materiałów, wartościach rozmaitych parametrów logistyczno-technologicznych [5, 6, 18, 25]. Niezbędne są odpowiednie systemy informatyczne, zapewniające efektywne gromadzenie i wykorzystywanie odpowiednich informacji [1, 2, 3, 4].

We współczesnych systemach sterowania można wyróżnić pewne poziomy funkcjonalne:

CEL PRACY

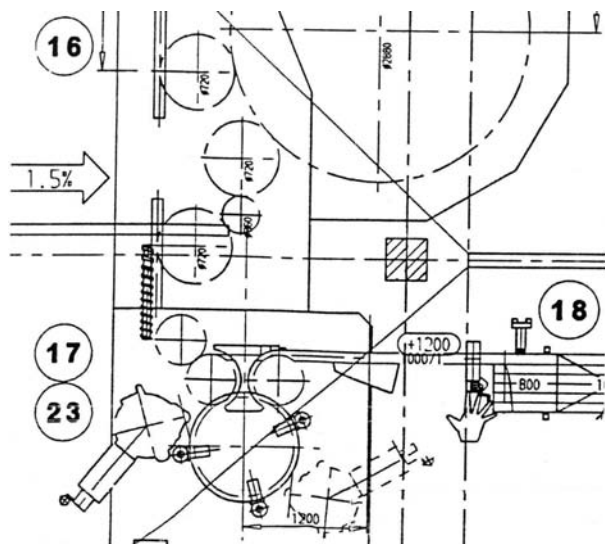
Celem niniejszej pracy jest ocena eksploatacji linii produkcyjnej rozlewu butelkowego piwa firmy „KRONES” w zakresie rzeczywistego, produkcyjnego wykorzystania jej nominalnej wydajności. Ocenę eksploatacji oparto o statystyczne istotności zachodzącego procesu technologicznego, ze szczególnym uwzględnieniem występujących stras surowcowo-materiałowych.

CHARAKTERYSTYKA TECHNICZNA AUTOMATYZACJI I MIKROPROCESOROWEGO STEROWANIA CYKLEM PRODUKCYJNYM OBIEKTU BADAŃ

Początek procesu eksploatacji linii rozlewniczej stanowi umieszczenie na wózek widłowym palety z pustymi butelkami. Następnie są one transportowane sekcyjnym przenośnikiem rolkowym. Nacisk palety na rolkę połączoną z wyłącznikiem krańcowym powoduje uruchomienie kolejnych jego sekcji, aż do depaletyzatora.

W linii pracują dwa typy depaletyzatorów: w pełni automatyczny nowego typu 470 (model ANS) oraz *Krones Palmaster typ 451* (model EN1). O przybyciu palety do depaletyzatora informuje komórka. Rozładowane skrzynki przemieszczają się na przenośnikach łańcuchowych zaopatrzonych w fotokomórki połączone z detektorem czasowym (tzw. czasówką). Co 10 sekund następuje włączenie kolejnego odcinka przenośnika. Butelki są automatycznie wyładowywane ze skrzynek na stół odbiorczy komputerowo sterowaną wyładówarką firmy *Krones Linapack* (model A-T-1600). Spiętrzeniu butelek w strefie wyładunku zapobiega fotokomórka. Dalej przenośniki dostarczają butelki do myjki zamaczalnikowo-natryskowej, nieprzelotowej firmy *Krones* typu *Lavatic-lces*, a skrzynki do myjki *Krones* typ 690 (model 35) [11, 12].

Na wyjściu butelek z myjki zainstalowany jest czujnik zbliżeniowy. Następnie butelki przechodzą przez Inspektora Butelek Pustych (IBP) firmy *Krones Linatronic* typ 712 (model M). Tu dokonywana jest ocena każdej części butelki, grubość ścianki, gwintu butelki i ewentualnej obecności resztek cieczy myjących. Kontrola przeprowadzana jest za pomocą kamery z wykorzystaniem źródła światła ultrafioletowego i podczerwieni. „IBP” rozróżnia uszkodzenie mechaniczne butelki od zanieczyszczeń, które można usunąć. Na tej podstawie automatycznie odsyła butelki do ponownego umycia lub odrzucenia do kosza, gdy są za wysokie lub za niskie [13]. Butelki po umyciu i kontroli przemieszczane są za pomocą podajnika ślimakowego do gwiazdy podającej napełniarki. Zastosowana rozlewaczka piwa *Krones Sensometric 126 VP-VP 104-087/KK 13-S* zblokowana z zamykarką kapsli koronowych *KK 360-13-087* i etykietciarką *Krones Starmatic 0-80-960-28-8-8-110* tworzą tzw. monoblok (rys. 1).

Rys. 1. Schemat konstrukcyjny monobloku linii rozlewniczej formy Krones: 16- rozlew butelkowy, 17- etykietciarka, 18- kontrola napełniania butelek, 23- datownik laserowy [12].

Fig. 1. A diagram of monoblock construction of the “Krones” bottling line: 16 – bottling, 17 – labeler, 18 – control of bottling, 23 – laser stamp [12]

Szczegółowy proces technologiczny pracy monobloku w rozlewie butelkowym przedstawiono w pracy [17].

W aspekcie technicznym (rys. 1) pracę przenośników w monobloku regulują czujniki zbliżeniowe (spiętrzenie butelek) i fotokomórki (butelki przewrócone).

Napełnione, zakapslowane i zaetykietowane butelki przechodzą przez kontrolę napełniania. Wykonuje ją urządzenie *Chekmat*, typ 707 (model FEM-G). Kontrola polega wysokość nalewu za pomocą promieniowania gamma oraz fotoelektryczna kontrola etykiet. Kamera sprawdza zamknięcie butelki kapslem. Wadliwy produkt jest eliminowany automatycznie przez wyrzutnik pneumatyczny na oddzielny transporter.

Po napełnieniu i sprawdzeniu butelki są pakowane do skrzynek, a następnie na palety. Każda paleta owijana jest folią, przy pomocy *owijarki* typu 902 (model 101) i sprawdzana przez urządzenie typ 455 (model Kontrol). Butelki o poj. 0,5 l są ładowane do plastikowych skrzynek po 20 sztuk w pięciu warstwach, czyli po 900 sztuk butelek na paletcie.

METODYKA BADAŃ I OBLICZEŃ STATYSTYCZNYCH

1. PRZEDMIOT BADAŃ I CHARAKTERYSTYKA MATERIAŁU BADAWCZEGO

Przedmiotem badań była linia rozlewnicza firmy *KRONES*, ze szczególnym uwzględnieniem wyjściowej wydajności nominalnej i finalnej z uwzględnieniem czynników eksploatacyjnych, istotnie wpływających na efekt końcowy produkcji. Parametry techniczne linii dla **butelek 0,5 l**: napełnianie 36 000 szt./h, pakowanie 41 400 szt./h, paletowanie 43 200 szt./h. Dla **butelek 0,33 l**: napełnianie 24 000 szt./h, paletowanie 28 800 szt./h.

W tabeli 1 przedstawiono charakterystykę materiału badawczego wydajności eksploatacyjnej linii rozlewniczej *KRONES* na przykładzie miesiąca lutego.

Jak wynika z danych zawartych w tab. 1, butelki o pojemności 0,5 l stanowią znaczny procent w produkcji piwa butelkowego. Potwierdzają to dane produkcyjne, zawarte w innych opracowaniach autorów [5,6].

2. METODYKA OBLICZEŃ STATYSTYCZNYCH

W analizie statystycznej do ilościowej oceny istotności zachodzenia procesu eksploatacji linii butelkowego rozlewu piwa na określonym poziomie prawdopodobieństwa, wykorzystano cztery rodzaje testów statystycznych [7, 23]. Wynikało to z braku znajomości kształtu rozkładu danych w populacji (normalnego Gaussa czy asymetrycznego). Dwa testy parametryczne, typowe porównania dwóch populacji oraz test HSD Tukey’a, w przypadku porównania większej ich liczby. Dwa testy niesymetryczne: test rangowanych znaków przy porównaniu dwóch populacji oraz test Kruskala-Wallisa w przypadku dwóch lub większej liczby porównywanych populacji (tabela 3-6).

W tabeli 2 przedstawiono objaśnienia przyjętych oznaczeń materiałowych i wydajnościowych w analizie statystycznej.

Tabela 1. Dane statystyczne produkcji linii rozlewniczej *KRONES* w miesiącu lutym o nominalnej wydajności produkcyjnej 193 500 butelek 0,5 l na dobę**Table 1.** Statistical data for *KRONES* bottling line production line in February with a nominal production capacity 193 500 bottles of 0.5 liters per day

Data	Produkcja	Słuczka produkcyjna			Słuczka ponadnormatywna			Razem			Pobrano z magazynu	Typ (poj. but.)
		[szt.]	[kg]	[%]	[szt.]	[kg]	[%]	[szt.]	[kg]	[%]		
1.02.	200 500	2 700	1000	1,3	3160	1170	1,53	5850	2170	2,83	206 460	0,5
2.02.	215 860	2 842	1051	1,3	5738	2124	2,53	8550	3175	3,83	224 440	0,5
4.02.	42 408	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,33
8.02.	196 240	3 480	1288	1,7	5180	1916	2,53	8660	3204	4,23	206 900	0,5
12.02.	223 720	3 960	1465	1,7	5440	2013	2,33	9400	3478	4,03	233 120	0,5
16.02.	43 296	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,33
17.02.	165 200	2 950	1092	1,7	5370	1986	3,1	8320	3078	4,8	173 520	0,5
18.02.	35 420	643	2384	1,7	1757	650	4,64	2400	888	6,34	37 820	0,5
19.02.	166 180	3 005	1111	1,7	7601	2811	4,3	10606	3933	6	176 786	0,5
22.02.	218 690	3 844	1422	1,7	3616	1338	1,6	7460	2760	3,3	226 150	0,5
23.02.	232 840	4 127	1527	1,7	5823	2154	2,4	9950	3681	4,1	242 790	0,5
26.02.	204 460	3640	1347	1,7	6220	2301	2,9	9860	3648	4,6	214 320	0,5

Tabela 2. Objasnienia przyjętych oznaczeń materiałowych i wydajnościowych**Table 2.** Explanation of designations adopted in materials and performance

Lp.	Wyszczególnienie/ skrót
1.	Nominalna wydajność produkcyjna linii rozlewniczej – nom
2.	Pobrano z magazynu – mag
3.	Słuczka produkcyjna 1 (szt.) – spr.1
4.	Słuczka produkcyjna 2 (kg) – spr. 2
5.	Słuczka ponadnormatywna 1 (szt.) – spon 1
6.	Słuczka ponadnormatywna 2 (kg) – spon 2
7.	Produkcja końcowa – prod.

Tabela 3. Statystyki sumacyjne wydajności i strat produkcyjnych wg poziomu czynnika „grupa”, (m-c)**Table 3.** Summation statistics of productivity and production losses according to the level of the factor “group”, (month)

Grupa [m-c]	Liczebność dzienna [n]	Mag. [szt.]		Spr. 1 [szt.]		Spr. 2 [kg]			Prod. [szt.]
		Odch. stand.	Wsp. zm. [%]	Odch. stand.	Wsp. zm. [%]	Odch. stand.	Wsp. zm. [%]	Odch. stand.	
1	17	45897,7	38,65	597,16	38,66	221,09	38,69	44245,6	38,75
2	17	49457,9	43,22	843,91	45,99	520,10	62,11	47101,1	43,06
3	21	47956,7	42,17	1546,81	57,66	495,17	57,50	47044,1	42,22
4	31	54363,0	40,39	921,27	40,33	340,85	49,33	52153,6	40,31
5	38	63271,3	45,10	1011,39	41,77	386,76	44,33	59193,6	44,69
6	31	51248,3	36,25	874,41	38,25	322,56	38,24	49176,3	38,21
Razem (całk.)	155	54132,6	41,93	992,47	45,25	386,96	47,23	51456,6	4,60

Tabela 4 a. Analiza wariancji wydajności i strat produkcyjnych wg poziomu czynnika „grupa”, (m-c)**Table 4 a.** Analysis of productivity variance and production losses based on the level of the factor “group”, (month)

Źródło	Licz. Df [n-1]	Mag.szt.]				Spr. 1 [szt.]			
		Suma kwadratów	Średni kwadrat	Wart. testu F	Poz. istot. TAK/NIE	Suma kwadratów	Średni kwadrat	Wart. testu F	Poz. istot. TAK/NIE
Między grupami	5	1,68473 E 10	3,36946 E 9	1,16	0,33 NIE	1,22209 E 7	2,44418 E 6	2,61	0,02 TAK
Wewn. grup	149	4,34425 E 11	2,91561 E 9	-	-	1,3947 E 8	936038,0	-	-
Całk. (popr.)	154	4,51273 E 11	-	-	-	1,51691 E 8	-	-	-

Tabela 4 b. Analiza wariancji wydajności i strat produkcyjnych wg poziomu czynnika „grupa”, (m-c)**Table 4 b.** Analysis of productivity variance and production losses based on the level of the factor “group”, (month)

Źródło	Licz. Df [n-1]	Spr. 2 [kg]				Produkcja [szt.]			
		Suma kwadratów	Średni kwadrat	Wart. testu F	Poz. istot. TAK/NIE	Suma kwadratów	Średni kwadrat	Wart. testu F	Poz. istot. TAK/NIE
Między grupami	5	1,23067 E 6	246135,0	1,68	0,14 NIE	1,28802 E 10	2,57605 E 9	0,97	0,43 NIE
Wewn. grup	149	2,18295 E 7	146506,0	-	-	3,94879 E 11	2,65049 E 9	-	-
Całk. (popr.)	154	2,30601 E 7	-	-	-	4,07759 E 11	-	-	-

Tabela 4 c. Analiza wariancji wydajności i strat produkcyjnych wg poziomu czynnika „grupa”, (m-c)**Table 4 c.** Analysis of productivity variance and production losses based on the level of the factor “group”, (month)

Źródło	Licz. Df [n-1]	Spon. 1 [szt.]				Spon. 2 [szt.]			
		Suma kwadratów	Średni kwadrat	Wart. testu F	Poz. istot. TAK/NIE	Suma kwadratów	Średni kwadrat	Wart. testu F	Poz. istot. TAK/NIE
Między grupami	4	9,29997 E 6	2,32499	0,76	0,55 NIE	1,56844 E 6	392109,0	0,93	0,45 NIE
Wewn. grup	124	3,78173 E 8	3,04978	-	-	5,24628 E 7	423087,0	-	-
Całk. (popr.)	128	3,87473 E 8	-	-	-	5,40312 E 7	-	-	-

Tabela 5. Test Kruskala-Wallisa wydajności i strat produkcyjnych wg poziomów czynnika „grupa”, (mc)**Table 5.** Kruskal-Wallis test of performance and production losses based on the levels of the factor “group”, (month)

Wyszczególnienie		Cykl produkcyjny						
		Średnia Rang						
Grupa (m-c)	Liczba próby	Mag	Spr. 1	Spr. 2	Spon. 1	Spon. 2	Prod.	
1	17	68,64	46,32	46,32	62,58	62,26	69,76	
2	17	61,00	59,67	68,70	56,00	55,82	59,94	
3	21	58,76	80,88	80,52	-	-	61,47	
4	31	86,25	84,22	83,90	62,03	61,62	87,12	
5	38	88,73	88,86	85,44	71,94	72,77	85,97	
6	31	84,06	83,91	83,79	65,79	65,44	84,70	
Statystyka testu		10,82	14,74	11,32	2,52	2,95	9,34	
Poziom istotności		0,055 NIE	0,011 TAK	0,045 TAK	0,637 NIE	0,565 NIE	0,096 NIE	

Tabela 6. Testy porównań wielokrotnych. Metoda: 95,0 procentowy przedział HSD Tukey’a wg poziomu czynnika „grupa”, (m-c)**Table 6.** Multiple comparison tests. Method: 95.0 percent Tukey HSD range according to the level of the factor “group”, (month)

Testowanie hipotez roboczych	Parametry statystyczne					
	Czynnik: grupa	Liczebność	Średnia	Grupy jednorodne	Kontrast	Granice NIR (+/-)*
Magazyn	3	21	113736,0	X	1-2	53472,0
	2	17	114430,0	X	1-3	50862,0
	1	17	118727,0	X	1-4	47049,0
	6	31	133954,0	X	4-5	37730,1
	4	31	134589,0	X	4-6	39597,7
	5	38	140266,0	X	5-6	37730,1
Stłuczka prod. (spr. 1)	1	17	1544,47	X	1-2	958,09
	2	17	1834,76	XX	1-3	911,33
	6	31	2278,16	XX	1-4	843,01
	4	31	2284,19	XX	4-5	676,03
	3	21	2335,76	XX	4-6	709,49
	5	38	2421,18	X	5-6	676,03

Testowanie hipotez roboczych	Parametry statystyczne					
	Czynnik: grupa	Liczebność	Średnia	Grupy jednorodnie	Kontrast	Granice NIR (+/-)*
Stłuczka prod. (spr. 2)	1	17	571,41	X	1-2	379,04
	2	17	805,11	X	1-3	360,54
	6	31	843,41	X	1-4	333,51
	4	31	845,12	X	4-5	267,45
	3	21	861,09	X	4-6	280,69
	5	38	872,42	X	5-6	267,45
Produkcja (prod.)	2	17	109365,0	X	1-2	50980,1
	3	21	111401,0	X	1-3	48491,7
	1	17	114184,0	X	1-4	44856,5
	6	31	128693,0	X	4-5	35971,4
	4	31	129378,0	X	4-6	37752,4
	5	38	132434,0	X	5-6	35971,8
Stłuczka ponad-normatywna (spon. 1)	2	17	2935,5	X	1-2	1657,5
	1	17	2998,1	X	1-4	1476,1
	4	29	3129,9	X	4-5	1198,5
	5	29	3251,9	X	4-6	1269,1
	6	37	3657,7	X	5-6	1198,5
Stłuczka ponad-normatywna (spon. 2)	2	17	1086,0	X	1-2	617,37
	1	17	1109,1	X	1-4	549,81
	4	29	1157,7	X	4-5	446,40
	6	29	1202,5	X	4-6	472,59
	5	37	1379,0	X	5-6	446,40

ANALIZA WYNIKÓW I OBLICZEŃ STATYSTYCZNYCH

Wyniki obliczeń statystycznych istotności zmian w wydajności eksploatacyjnej linii rozlewniczej firmy *KRONES* przedstawiono tabelarycznie (tab. 3–6). Już statystyki symulacyjne zawarte przykładowo w tab. 3 wskazują na dwie zróżnicowanie liczebności produkcji w zakresie dobowego wykorzystania dni miesiąca (17-38). Wynika to z jedno lub dwuzmianowego systemu pracy. Jednocześnie w każdym analizowanym miesiącu produkcji występuje wysoka wartość współczynnika zmienności zarówno w zakresie wydajności produkcyjnej, jak i ponoszonych strat (około 40-50%). Świadczy to o dużej, dziennej zmienności analizowanych podmiotów badań.

Wyniki obliczeń w analizie wariancji (tab. 4 a,b,c) nie wykazały istotnych różnic grupowych (miesięcznych) w ilości butelek pobranych z magazynu, stłuczki produkcyjnej masowym, stłuczki ponad produkcyjnej, czy wydajności produkcyjnej (finalnej). Natomiast obliczenia istotności różnic pomiędzy miesiącami (grupami) testem Kruskala-Wallisa oraz testem HSD Tukey'a wskazały na istotne różnice w zakresie strat produkcyjnych butelek w ujęciu masowym i sztukowym. Wynika więc, że z powodu większej „czułości” test Kruskala-Wallisa oraz test HSD Tukey'a winny być wykorzystywane w praktyce eksploatacyjnej.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Przeprowadzone badania wykazały, że nawet najnowocześniejsze systemy komputerowego sterowania produkcją z wykorzystaniem techniki mikroprocesowej oraz jej elektroniczną kontrolą jakości nie są w stanie wyeliminować straty ponad normatywne, a tym bardziej normatywne. Łącznie mogą one stanowić ponad 6% całej produkcji.

Wykazano, że stłuczka ponad normatywna często stanowi dwukrotną wielkość stłuczki normatywnej. Jak wykazano w pracy [6] jest to między innymi wpływ różnicy temperatur butelek z magazynu, a temperaturą linii technologicznej i otoczenia okresu zimowego.

Niezależnie od zmniejszonej okresowo wielkości produkcji piwa w miesiącach zimowych, istnieje wysoki poziom zmienności w zakresie dobowej produkcji piwa. Współczynnik zmienności zawiera się często w zakresie 40-50%. Jest to efekt przeprowadzonych okresowo przeglądów technicznych, modernizacji i napraw. W wykazaniu istniejących istotności różnic w wydajności produkcji szczególnie przydatny okazał się test symetryczny HSD Tukey'a oraz niesymetryczny Kruskala-Wallisa.

Z uwagi na brak szczegółowych danych eksploatacyjnych linii rozlewniczych występujących w literaturze zagadnienia, badania winny być kontynuowane. Dotyczy to szczególnie miar efektywności stosowanych linii rozlewniczych, szczegółowej budowy z posadowieniem detektorów sterujących, kontrolnych ze wskazaniem na przyczyny zaistniałych strat. Uzyskane wyniki winny być również zinterpretowane w oparciu o fizyczną analizę procesu rozlewu uwzględniająca pojemność butelek (puszek).

LITERATURA

1. **Burski Z., Krasowski E. 2000.** Maszyny i urządzenia transportowe w przemyśle rolno-spożywczym. Wyd. AR w Lublinie, Lublin, 8087.
2. **Burski Z., Krasowski E., Radkiewicz R. 2001.** The analysis of costs of energy carries consumption and wiking capacity in the varions technical and technological conditions of brewery plants. *Zbirknik Naukowych Prac NAU*, Wid. NAUU, Kyiv XII, T. 1, 123-128.

3. **Burski Z., Bulgakov V., Reichenbach J. 2005.** The analysis of raw material land energy consumption and the costs of their utilization in brewery plants. *Zbirknik Naukowych Prac NAU*, Wid. NAUU, Kyiv XII, T. 2, s.82-87.
4. **Burski Z., Zając G., Pawłowski M. 2003.** Analiza sieci w scentralizowanym systemie logistycznym produkcji przedsiębiorstwa spożywczego. Wyd. Kom. Mot. i Energ. PAN, Oddz. w Lublinie, T. 5, Lublin, 30-35.
5. **Burski Z., Krasowska-Kołodziej H. 2011.** Badania eksploatacyjne linii rozlewniczej firmy KHS. *MOTROL*, T. 13, Wyd. PAN, Oddz. w Lublinie, Lublin, 51-61.
6. **Burski Z., Krasowska-Kołodziej H. 2011.** Analiza statystyczna istotności wpływu sezonu produkcyjnego na wydajność linii rozlewniczej. *MOTROL*, T. 13, Wyd. PAN, Oddz. w Lublinie, Lublin, 51-61.
7. **Domański C. 1990.** Testy statystyczne. PWE. Warszawa.
8. **Dubetowska T. 2000.** Opakowania w przemyśle piwowarskim i napojowym. Zarys kontroli jakości. *Przemysł farmaceutyczny i owocowo-warzywny*, nr 8, Warszawa, 10-13.
9. **Dyadychev V., Kolesnikov A. 2010.** Industrial enterprises study automatic control systems. *TEKA*, Kom. Mot. i Energ. Rol. PAN, Oddział w Lublinie, t. 10 A, Lublin-Lugańsk (UA), 126-132.
10. **Gonzales-Torre P.L., Adenso-Diaz B., Artriba H. 2004.** Environmental and reverse logistics. *Journal of Production Economisc.* 1, 88, 95-104.
11. **Kranseder Herman Maschinenfabrik, 1998 a.** Das Programm von Kones Und Kettner. D-93068. Neutrabling (RFN), 3-7.
12. **Krones A.G. 1998 b.** Kontroll und Sortiertechnik Neutrabling (RFN), 2-7.
13. **Krones A.G. 1998 c.** Reiningungstechnik. Neutrabling (RFN), 1-10.
14. **Kunze W. 1999.** Technologia piwa i siodu. *Piwo-chmiel*. Spółka z. o.o. Warszawa, 60-75.
15. **Fewis M.J., Young T.W. 2001.** Piwowarstwo. Wyd. PWN, Warszawa, 215-222.
16. **Radomski G., Turowska S. 2002.** Techniki minimalizacji zawartości tlenu w piwie. *Inżynieria Rolnicza*, 4, Warszawa, 297-302.
17. **Purzycki G. 2003.** Efektywne zarządzanie produkcją. Wskaźnik OEC. *Biuletyn Automatyki „Astor”*, 3(37), 7-9.
18. **Schaltegger S., Viere T., Žvezdov D. 2012.** Tapping environmental accounting potentials of beer brewing. *Journal of Cleaner Production*, 29-30, 1-10.
19. **Skrzypek E. 2000.** Przydatność zapewnienia jakości w zarządzaniu przedsiębiorstwem. *Eksploatacja i Niezawodność*, 7, Wyd. PAN, Oddział w Lublinie, Lublin, 44-53.
20. **Szkaradek J. 2002.** HACCP: System analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli. *Zasady, wytyczne, przykłady*. Warszawa, 17-94.
21. **Waśko M. 2002.** Opracowanie i nadzorowanie dokumentów systemu HACCP. Zakłady „Perła”, Lublin, 1-9.
22. **Waśko M. 2002.** Audyty wewnętrzne. HACCP – Procedura. Zakłady „Perła”, Lubin, 1-6.
23. **Wesołowska-Janczarek M., Mikos H. 1995.** Zbiór zadań ze statystyki matematycznej. Wyd. AR w Lublinie, Lublin, 46-122.
24. **Wojdalski J. 2010.** Użytkowanie maszyn i aparatury w przetwórstwie rolno-spożywczym. Wybrane zagadnienia. Wyd. SGGW, Warszawa.
25. **Wojdalski J., Lubach S., Drożdż B. 1995.** Energetyczne aspekty produkcji napojów bezalkoholowych. *Gospodarka Paliwami i Energią*, 2, 19-21.

RESEARCH ON THE OPERATIONAL EFFICIENCY
OF THE BOTTLING LINE “KRONES” WITH
MICROPROCESSOR-BASED CONTROL

Summary. The paper discusses the results of performance tests on the bottling line “Krones” with microprocessor-based control. It presents the technical characteristics, production size and evaluation of statistical significance of the staged production capacity. **Key words:** food, waste raw-materials, packaging line, operational efficiency, statistical significance of the process.